

FEMICIDE EXPERT HUISELIJK GEWELD LEGT UIT WAAROM INTIEME TERREUR ZO MOEILIJK TE STOPPEN IS

‘Weglopen is óók onveilig’

Weer is een vrouw vermoedelijk slachtoffer geworden van femicide. Yakaira (34) werd thuis doodgeschoten, haar ex-man wordt verdacht. Ze waren uit elkaar en ze wilde hem niet meer in huis.

Elise Spetter
Den Haag

Yakaira werd in de nacht van 7 op 8 augustus doodgeschoten in haar huis in Den Haag. De verdachte is de 42-jarige Peter M., haar ex-man. Hun drie kinderen waren op het moment van de schietpartij thuis. Yakaira verwachtte haar vierde kind.

De twee waren officieel uit elkaar en dat was ook de expliciete wens van Yakaira, aldus de familie. Toch verbleef haar ex-man tegen haar wil in de woning, hij zou haar grenzen niet hebben gerespecteerd.

En dat lijkt een signaal van intieme terreur, ofwel huiselijk geweld waarbij één partner door dwang en controle steeds meer macht krijgt over het leven van de ander.

Tanya Hoogwerf ziet als directeur van Filomena, het expertisecentrum voor slachtoffers van ernstig huiselijk geweld en kindermishandeling, dagelijks hoe ingewikkeld het kan zijn om los te komen van intieme terreur. Ze gaat niet in op individuele za-

ken, en dus niet op de zaak Yakaira. Ze kan wel uitleggen waarom intieme terreur, ook nadat de relatie is beëindigd, kan doorgaan. En waarom slachtoffers verstrikt kunnen raken in een dynamiek van dwang en controle die voor buitenstaanders moeilijk te begrijpen is. De vraag waarom een slachtoffer ‘niet gewoon weggaat’, moet volgens haar niet worden gesteld. „Doe niet aan *victimblaming*. Weggaan is niet gratis.”

Manipulatie

Om te begrijpen waarom intieme terreur zo moeilijk te stoppen is, helpt het om te weten hoe die zich ontwikkelt. Zulke relaties beginnen lang niet altijd met geweld. Integendeel. „De maan en de sterren draaien om jou”, zegt Hoogwerf over de eerste fase. „Plegers plaatsen hun slachtoffers op een voetstuk. Ze praten al snel over volgende stappen, zoals samenwonen, een huwelijk of kinderen.”

Daarna kan langzaam een proces van manipulatie en controle ont-

staan. Een partner vraagt bijvoorbeeld of het wel verstandig is om met die vriendin af te spreken, omdat zij ‘altijd zo negatief is over onze relatie’. „Als je weet dat hij boos wordt wanneer je daarna thuiskomt, laat je het op een gegeven moment wel.”

Dat onderscheidt intieme terreur van zogenoemd situationeel geweld, waarbij bijvoorbeeld stress, financiële problemen of alcoholgebruik een rol kunnen spelen bij ruzies die uit de hand lopen. Bij intieme terreur is sprake van een machtsverhouding. „Eén van de partners gaat via dwangmatige controle iemands gedrag eigenlijk volledig bepalen.”

Geleidelijk

Omdat het proces geleidelijk verloopt, is het voor slachtoffers moeilijk om te herkennen wat er gebeurt. Blauwe plekken of andere zichtbare sporen van geweld zijn er lang niet altijd. „Het kan gepaard gaan met geweldsincidenten, maar vaak gaat het om psychisch geweld waarbij je volledig onder controle komt te staan.”

Na psychisch, fysiek of seksueel geweld kan opnieuw een periode van grote aandacht volgen. „Dan komt de *lovebombing* weer. Het slachtoffer gaat echt aan zichzelf twijfelen: ben ik nou gek? Licht het aan mij?”

De controle wordt zo steeds meer onderdeel van het normale leven. En door de isolatie zijn er steeds minder mensen in de omgeving die als klankbord kunnen dienen. Zo kan een situatie ontstaan waarbij de buitenwereld denkt: waarom vertrekt iemand niet? En als ze wél een grens trekt, waarom lukt het haar dan niet om de ander uit haar leven te krijgen?

Een relatie beëindigen en daadwerkelijk vrij zijn van de ander zijn bij intieme terreur twee verschillende dingen. Een pleger kan grenzen blij-

ven negeren en proberen de controle te behouden.

Yakaira had volgens haar familie duidelijk gemaakt dat de relatie voorbij was en dat ze niet wilde dat haar ex-man in haar woning verbleef. Toch ging hij niet weg. Hoogwerf doet geen uitspraken over die specifieke situatie, maar noemt in algemene zin ‘extreme angst, dwang en manipulatie’ als mogelijke verklaringen waarom iemand een pleger niet buiten de deur kan houden.

Juist het moment waarop een slachtoffer een gewelddadige partner verlaat, kan zeer gevaarlijk zijn. Het verlies van controle kan bij de pleger leiden tot escalatie. „Daders kunnen gaan dreigen naar jou, naar zichzelf, naar de kinderen.”

Wat doet een slachtoffer dan? Ze probeert de situatie zo beheersbaar mogelijk te houden. „Je hebt jezelf geleerd hoe je de rust kunt bewaren. Als je hem ziet, kun je ook bepalen wat er gebeurt. Als je iets niet ziet, kan het soms nog veel enger zijn.”

Voor buitenstaanders kan ook dat moeilijk te begrijpen zijn: je kunt iemand toch gewoon de deur uitzetten? „Vrouwen voelen instinctmatig echt wel dat weggaan knetteronveilig is. Op het moment dat je eruit stapt, weet je niet meer wat de ander aan het doen is.”

Zwangerschap

Yakaira was daarnaast zwanger van haar vierde kind. Zwangerschap geldt binnen intieme terreur als een belangrijke rode vlag. Zo’n grote levensverandering kan de bestaande dynamiek veranderen, zegt Hoogwerf. „De komst van een nieuw kindje kan de aandacht van moeder afleiden. Dan wordt zo’n kindje ineens belangrijker. Dat kan voor de pleger een bedreiging zijn.”

▼ Deelnemers aan een stille tocht voor de 34-jarige zwangere Yakaira. De tocht stond naast herdenken ook in het teken van de strijd tegen femicide.

FOTO PHIL NIJHUIS / ANP

▲ Portret van de vermoorde Yakaira.

FOTO © FACEBOOK STOP FEMICIDENU

■ Hulp nodig na geweld of bedreiging thuis, door je partner of een naaste? Of ken je iemand bij wie dit speelt? Bel bij direct gevaar 112. Bel Veilig Thuis voor advies of hulp via 0800-2000 (gratis en kan anoniem), chat op veiligthuis.nl en kijk voor het inloopsprekuren op filomena.nl.

De aandacht voor femicide en intieme terreur is in de afgelopen jaren toegenomen. In 2024 kwam er een landelijk plan tegen femicide. Ook is er een gespecialiseerde officier van justitie voor partnergeweld en ligt er een wetsvoorstel om psychisch geweld strafbaar te stellen.

Voor de Nederlandse Femicide Monitor brachten onderzoekers van de Universiteit Leiden 448 vrouwelijke slachtoffers van moord en doodslag tussen 2014 en 2024 in kaart. In 60 procent van de gevallen ging het om (ex-)partnerdoding. Bij de onderzochte (ex)-partnerdodingen waren alle daders mannen.

Patroon

Toch kan de kennis over intieme terreur volgens Hoogwerf nog beter worden toegepast. Bijvoorbeeld binnen het familie- en strafrecht.

Een slachtoffer kan te maken krijgen met een omgangsregeling met de vader van haar kinderen, ook als ze zich door hem bedreigd voelt. Nog te vaak wordt zo'n situatie volgens Hoogwerf gezien als een conflict tussen twee ex-partners: waar twee kiven hebben twee schuld. En er wordt gedacht: kinderen hebben recht op contact met beide ouders. „Maar we vergeten voor het gemak even dat de ene ouder gewoon heel onveilig kan zijn.”

Zo kan een pleger ook na het beëindigen van een relatie via de kinderen invloed blijven uitoefenen.

Een locatieverbod, een andere maatregel om de gewelddadige partner op afstand te houden, hoeft de terreur niet volledig te stoppen. Hoogwerf ziet plegers die kleine bedragen overmaken naar bankrekeningen van hun ex, eten bij hun thuis laten bezorgen of familie en vrienden inschakelen om hen lastig te vallen.

Op zichzelf lijken zulke handelingen misschien onschuldig. Maar ook hier geldt dat het belangrijk is om dit als onderdeel van de controlerende dynamiek te zien, vindt Hoogwerf.

„Vaak valt het binnen de grenzen van wat mag, waardoor je iemand ontzettend veel ruimte blijft geven om maar door te zetten met terreur.”

Instanties moeten daarom minder naar afzonderlijke incidenten kijken en meer naar het totale gedragsspatroon. Dat kan bijvoorbeeld gevolgen hebben voor een omgangsregeling.

„Als je bij zo'n omgangsregeling naar het patroon kijkt en ziet dat daar gevaar in zit, zou je zo'n omgangsregeling moeten kunnen stoppen.”

Filomena probeert de hulp rond slachtoffers bij elkaar te brengen. Die is volgens nog veel te versnipperd. „Het veld kent tal van organisaties met eigen financiering, regelgeving en kaders. Er moet één verantwoordelijke komen.”

De organisatie heeft voorzieningen in Rotterdam, Amsterdam, Tilburg en Groningen. Ook Den Haag krijgt naar verwachting een Filomena-voorziening. De komst ervan staat in het coalitieakkoord en volgens Hoogwerf worden binnenkort de volgende stappen gezet.

„Vrouwen die hulp nodig hebben kunnen hier terecht. Wij maken een veiligheidsplan en zorgen voor samenwerking met bestaande partners.”

Elke keer opnieuw komt een vrouwenmoord bij Hoogwerf binnen. „Dit mag je nooit, nooit, nooit normaal gaan vinden. Het doet altijd pijn.” Toch geeft het haar ook de motivatie om door te gaan. „Er gebeurt heel veel in de aanpak, maar zolang we hier nog de slechte lijstjes aanvoeren, hebben we echt nog heel veel te doen met elkaar.”

De vermeende aanslagpleger had ‘prinses Alexia’ in een bijl gekerfd

De man die wordt verdacht van het voorbereiden van een aanslag op de prinsessen Amalia en Alexia, verkeerde in een ernstige psychose en was volledig ontoerekeningsvatbaar. Dat bleek gisteren tijdens de rechtszaak tegen Anne Romke van der H. (33).

Rik Spekenbrink
Den Haag

▲ Rechtbanktekening van Anne Romke van der H. BEELD ANP

De Fries kwam opnieuw in een keurig zwart pak de rechtszaal binnen. Nu hij vastzit en medicatie krijgt tegen zijn psychoses, gaat het beter met hem. Als hij verklaart over die periode begin dit jaar, lijkt het alsof hij het over iemand anders heeft, vertelde Van der H.

De officier van justitie liet direct bij aanvang weten de ernstigste verdenking, het voorbereiden van een aanslag op het leven van de prinsessen, los te laten en alleen het voorbereiden van een aanslag op de persoonlijke vrijheid van de prinsessen in stand te houden.

Van der H. zegt in de psychose de opdracht te hebben gekregen om op trainingsmissie te gaan met prinses Amalia. Daartoe kocht hij twee bijlen en messen. Dat hij in één bijl de woorden ‘sieg Heil’, ‘Mossad’ en ‘prinses Alexia’ kerfde, was reden voor de politie om hem in februari op te pakken.

Op een briefje dat bij hem werd gevonden, stonden nog veel meer merkwaardige termen, zoals ‘bloedbad 400’ en de namen van beide prinsessen. En hij stond meerdere nachten op een balkon van een hotel te schreeuwen dat hij ‘iedereen zou doden’.

Maar, zo werd in deze zaak eerder duidelijk, Van der H. was vermoedelijk niet uit op een aanslag. Hij was koningshuisgezind en leefde in de veronderstelling dat hij een geheime relatie had met Amalia. Of Alexia. „Dat was voor mij hetzelfde.”

Bedrijfsongeval

H. leefde in zijn jeugd afwisselend bij zijn moeder, vader en opa en oma. Hij trouwde toen hij 18 jaar was en kreeg drie kinderen. Hij was hovenier, maar een bedrijfsongeval maakte hem arbeidsongeschikt.

Daarna ging het bergafwaarts met Van der H., die veel wiet gebruikte tegen de pijn, maar ook last kreeg van stemmingswisselingen en psychoses. Hij ging scheiden en leidde een zwervend bestaan. Hij werd verschillende keren kort opgenomen. In 2025 kwam hij ook meermaals met de politie in aanraking. Zo riep hij wel tien keer ‘sieg Heil’ naar agenten terwijl hij de Hitlergroet bracht.

Maar echt mis ging het begin dit jaar, toen hij na klachten van omwonenden van het Haagse hotel waar hij verbleef werd opgepakt voor het voorbereiden van een aanslag op de prinsessen.

De Fries stond gisteren ook terecht voor belediging van een poli-

tiambtenaar in Den Haag in januari en voor het beledigen en bespugen van agenten in Harlingen en Leeuwarden eind vorig jaar. „Ik ben eigenlijk twee jaar lang psychotisch geweest. Maar ik vind niet dat ik een strafbaar feit heb gepleegd. Ik hoop vrijgesproken te worden. Dan kan ik opgenomen worden in een GGZ-instelling met een open karakter, mijn scheiding regelen en een woning.”

Autisme

Uit psychologisch onderzoek blijkt dat Van der H. volledig ontoerekeningsvatbaar was toen hij werd opgepakt vanwege de vondst van de bijlen. Onder andere schizofrenie en autisme zijn vastgesteld.

De officier van justitie zei dat het de bedoeling van de verdachte lijkt te zijn geweest om ‘schaking’ te ple-

► Verdachte Van der H. riep wel tien keer ‘sieg Heil’ naar agenten terwijl hij de Hitlergroet bracht

gen. Hij zou de kroonprinses met geweld of het dreigen daarmee hebben willen meenemen naar Polen om met haar te trouwen.

Het OM komt tot een strafeis van tbs met dwangverpleging. De deskundigen adviseerden tbs met voorwaarden, de mildere variant. Maar de officier heeft te weinig vertrouwen in de intrinsieke motivatie van de verdachte om zich te laten behandelen en zich aan die voorwaarden, zoals het mijden van cannabisgebruik, te houden. Daarnaast moet de verdachte 500 euro betalen aan de agente die in haar gezicht gespuugd werd, luidt althans de eis.

De advocaat van de verdachte, Tinco Delhaye, zei dat de zaak door de vele media-aandacht veel groter is gemaakt dan zij is. „Het is een heel grote storm in een klein glaasje met een bodempje water. Mijn cliënt verkeerde buiten zijn schuld om in een psychose. Hij heeft niemand van het koninklijk huis iets willen aandoen. De bijlen zijn duidelijk niet met dat doel aangeschaft.” De advocaat pleitte voor vrijspraak.

De rechtbank doet over twee weken uitspraak.